

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

14.12.2018. Nr. 1-6/17

Uz 30.10.2018. Nr.1-04/389-pav

**Latvijas Republikas Satversmes tiesas
tiesnesei Inetai Ziemelei**
Jura Alunāna iela 1
Rīga, LV - 10101

Par viedokli lietā Nr. 2018-12-01

Latvijas Republikas tiesībsargs ir saņēmis Latvijas Republikas Satversmes tiesas tiesnese Inetas Ziemeles 2018. gada 30. oktobra lēmumu, ar kuru tiesībsargs ir atzīts par pieaicināto personu lietā Nr.2018-12-01 „Par 2018. gada 22. marta likuma “Grozījumi Izglītības likumā” 1. panta pirmās daļas, otrās daļas vārdu “pirmsskolas izglītības un pamatizglītības pakāpē, ievērojot šā likuma 41. panta noteikumus”, 3. panta pirmās daļas vārda “pamatizglītības” un 2018. gada 22. marta likuma “Grozījumi Vispārējās izglītības likumā” 2. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta otrajam teikumam, 112. pantam un 114. pantam” (turpmāk – Lieta Nr.2018-12-01). Lēmumā lūgts rakstveidā izteikt viedokli par jautājumiem, kuriem tiesībsarga ieskatā varētu būt nozīme izskatāmajā lietā attiecībā uz apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 91. panta otrajam teikumam, 112. pantam un 114. pantam.

Apstrīdētās normas paredz ieviest vienotu vidējās izglītības standartu un pāreju uz mācībām vidusskolā tikai valsts valodā un palielināt latviešu valodas lietojuma proporciju mazākumtautību izglītības programmās pamatizglītības pakāpē: 1.-6. klasē ne mazāk kā 50% apjomā, 7.-9. klasē ne mazāk kā 80% apjomā no kopējās mācību stundu slodzes mācību gadā, ieskaitot svešvalodas (1.-7. klasē no 2019. gada 1. septembra, 8. klasē un 10.-11. klasē no 2020. gada 1. septembra, 12. klasē no 2021. gada 1. septembra).

Mazākumtautību izglītības jautājums tiesībsarga redzeslokā ir kopš 2013. gada. Latvijas Republikas Tiesībsarga birojs 2013. gada nogalē veica monitoringu izglītības iestādēs, kurās tiek realizētas mazākumtautību izglītības programmas. Apkopojot monitoringa materiālus, starptautisko regulējumu, starptautisko institūciju sniegtās rekomendācijas un komentārus par starptautiskā regulējuma praktisku ieviešanu dalībvalstīs, Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk – ECT) praksi lietās, kuras saistītas ar mazākumtautībām un valodas jautājumiem, ārvalstu bilingvisma piemērus, Latvijas Republikas kā valsts un izglītības sistēmas vēsturisko attīstību un nacionālo regulējumu izglītības jomā, tiesībsargs 2014. gadā publicēja pētījumu “Bilingvālā izglītība”, kurā tika izdarīti secinājumi un sniegti priekšlikumi, kā uzlabot izglītības sistēmu nolūkā nodrošināt bērna tiesību un interešu aizsardzību.¹ Pētījums varētu būt noderīgs arī izskatāmajā lietā.

[1] **Apstrīdēto normu atbilstība Satversmes 91. panta otrajam teikumam**

Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – ECPAK) 14. pantā ir noteikts diskriminācijas aizliegums: „Šajā Konvencijā minēto tiesību un brīvību īstenošana tiek nodrošināta bez jebkādas diskriminācijas – neatkarīgi no dzimuma, rases, ādas krāsas, valodas, reliģijas, politiskajiem vai citiem uzskatiem, nacionālās vai sociālās izcelsmes, piederības kādai mazākumtautībai, mantiskā stāvokļa, kārtas vai cita stāvokļa”. Interpretējot ECPAK 14. pantu, ECT ir secinājusi: “Kas attiecas uz 14. pantā noteikto garantiju apjomu, tiesa atgādina, ka atbilstoši tās judikatūrai atšķirīgu attieksmi var uzskatīt par diskriminējošu tad, ja “tai nav objektīva un saprātīga pamata”, nav “leģitīma mērķa” vai arī nav ievērots “samērīgums starp izmantotajiem līdzekļiem un mērķi, ko nepieciešams sasniegt”. Turklāt līgumslēdzējām valstīm ir piešķirta zināma rīcības brīvība, izvērtējot, vai un kādā apjomā atšķirības, kas konstatējamās līdzīgās situācijās, attaisno dažādu attieksmi”.² Tiesībsarga ieskatā apstrīdētajām normām ir leģitīms mērķis – tās ir daļa no valsts īstenotās izglītības reformas pārejā uz vienotu izglītības sistēmu valsts valodā. Latviešu valoda Latvijas Republikas Satversmes ievada piektajā rindkopā minēta kā demokrātiskās līdzdalības un saliedētības pamats, ar to saprotot, ka tieši latviešu valoda ir tā, kas vieno dažādu izcelsmju cilvēkus Latvijā. Tādēļ valstij tā ir jāveicina, lai tā praktiski kļūtu par visas sabiedrības kopējo valodu.³ Vienlīdz būtisks mērķis ir veicināt mazākumtautību jauniešu sagatavotību studiju uzsākšanai un paaugstināt konkurētspēju darba tirgū Latvijā.⁴

¹Bilingvālā izglītība, Latvijas Republikas tiesībsargs, Rīga, 2014., pieejams <http://www.tiesibsargs.lv/lv/pages/petijumi-un-publicijas/petijumi>

²ECT spriedums (*Larkos v. Cyprus* [GC], no. 29515/95, para. 29, ECHR 1999-I). Citēts 2005. gada 13. maija Latvijas Republikas Satversmestiesasspriedumā lietā Nr. 2004-18-0106, 11. punkts.

³ Latvijas Republikas Satversmes komentāri, Ievads, I nodaļa, Vispārējie noteikumi. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis 2014., 131. lpp.

⁴ Bilingvālā izglītība, Latvijas Republikas tiesībsargs, Rīga, 2014. – 5.7. nodaļas 2. punkts.

Kā norādīts Informatīvajā ziņojumā par pāreju uz mācībām valsts valodā vispārējās izglītības iestādēs, kopējā situācijas raksturojumā jāņem vērā, ka 2004. gadā ieviestais bilingvālās izglītības sistēmas modelis, kas noteica pāreju uz mācību procesu daļēji latviešu valodā mazākumtautību vispārējās izglītības programmās, bija plānots kā pārejas posms, jo valsts finansēta profesionālā izglītība un augstākā izglītība pašlaik tiek īstenota tikai valsts valodā. Jau no 2006./2007. mācību gada valsts pārbaudījumu materiāli vispārējā vidējā izglītībā tiek sagatavoti latviešu valodā. Valsts pārbaudījumu 9. klasē un centralizēto eksāmenu kārtošanā izglītojamie, kas ir mācījušies mazākumtautību izglītības programmās, var atbilžu sniegšanā izmantot mazākumtautību valodu, tomēr 2016./2017. gadā šo iespēju ir izmantojuši tikai 7.75% izglītojamo. Šādi rādītāji kopskatā ar valsts valodas monitoringa rezultātiem liecina par priekšnoteikumu kopuma iestāšanos, lai pabeigtu pāreju uz vienotas izglītības sistēmas izveidi Latvijā.

2017. gada 8. augustā Ministru kabinets jau ir pieņēmis grozījumus Ministru kabineta 2010. gada 6. aprīļa noteikumos Nr.335 “Noteikumi par centralizēto eksāmenu saturu un norises kārtību” un grozījumus Ministru kabineta 2013. gada 17. decembra noteikumos Nr.1510 “Valsts pārbaudījumu norises kārtība”, un tie paredz valsts pārbaudījumu un centralizēto eksāmenu kārtošanu valsts valodā 9. un 12. klasē. Saskaņā ar šiem Ministru kabineta noteikumu grozījumiem ir paredzēts, ka 9. klasē no 2019./2020. mācību gada valsts pārbaudījumi notiks tikai valsts valodā, savukārt vispārējā vidējā izglītībā centralizētie eksāmeni tikai valsts valodā notiks no 2017./2018. mācību gada, bet pārējie valsts pārbaudījumi no 2018./2019. mācību gada.⁵

Samērīgums starp izmantotajiem līdzekļiem un mērķi, ko nepieciešams sasniegt, ir ievērots, jo Latvijā pakāpeniska pāreja uz izglītību valsts valodā tiek īstenota kopš 1998. gada. Turklāt saskaņā ar Izglītības likuma pārejas noteikumu 66. punkta 1. apakšpunktu vidējās izglītības programmu īstenošana latviešu valodā 10. un 11. klasē stāsies spēkā 2020. gada 1. septembrī, 12. klasē – 2021. gada 1. septembrī. Pārejas periods vairāk nekā divdesmit gadu ilgā periodā ir uzskatāms par samērīgu.

[2] Apstrīdēto normu atbilstība Satversmes 112. pantam

Izglītības likuma 9. panta pirmā daļa noteic: “Valsts un pašvaldību izglītības iestādēs izglītību iegūst valsts valodā.” Minētā norma ir spēkā kopš Izglītības likuma spēkā stāšanās 1999. gada 1. jūnijā. Vienlaikus Izglītības likumā tā pamata redakcijā bija noteikts, ka citā valodā izglītību var iegūt privātās izglītības iestādēs⁶; valsts un pašvaldību izglītības iestādēs, kurās tiek īstenotas mazākumtautību izglītības

⁵ Informatīvais ziņojums par pāreju uz mācībām valsts valodā vispārējās izglītības iestādēs, pieejams <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40441200>

⁶ Izglītības likuma tā sākotnējā redakcijā 9. panta otrās daļas 1. punkts.

programmas. Izglītības un zinātnes ministrija nosaka šajās izglītības programmās mācību priekšmetus, kuri apgūstami valsts valodā.⁷

Izglītības likuma sākotnējā redakcijā pārejas noteikumu 9. punkta 3. apakšpunkts noteica, ka 2004. gada 1. septembrī valsts un pašvaldību vispārējās vidējās izglītības iestāžu desmitajās klasēs un valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu pirmajosursos mācības tiek uzsāktas tikai valsts valodā. Likumdevējs bija noteicis piecu gadu pārejas periodu vidējās izglītības nodrošināšanai latviešu valodā. Vēlāk, īsi pirms noteiktā termiņa, norma steidzamības kārtībā tika grozīta,⁸ mīkstinot prasības attiecībā uz valsts valodas lietojumu: „2004.gada 1.septembrī — valsts un pašvaldību vispārējās vidējās izglītības iestādēs, kurās īsteno mazākumtautību izglītības programmas, sākot ar desmito klasi, mācības notiek valsts valodā atbilstoši valsts vispārējās vidējās izglītības standartam; valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestādēs, sākot ar pirmo kursu, mācības notiek valsts valodā atbilstoši valsts arodizglītības standartam vai valsts profesionālās vidējās izglītības standartam. Valsts vispārējās vidējās izglītības standarts, valsts arodizglītības standarts un valsts profesionālās vidējās izglītības standarts noteic, ka mācību satura apguve valsts valodā tiek nodrošināta ne mazāk kā trijās piektdaļās no kopējās mācību stundu slodzes mācību gadā, ieskaitot svešvalodas, un nodrošina ar mazākumtautības valodu, identitāti un kultūru saistīta mācību satura apguvi mazākumtautības valodā.” Anotācijā norādīts, ka Pārejas noteikumu 9. punkta 3. apakšpunkta pārskatīšana ir Latvijas Krievu mācībvalodas skolu atbalsta asociācijas prasība un grozījumi izdarīti saistībā ar daļas no sabiedrības mazākumtautību pārstāvjiem noraidošu attieksmi pret Izglītības likuma Pārejas noteikumu devītajā punktā noteikto, ka ar 2004.gada 1.septembri valsts un pašvaldību vispārējās vidējās izglītības iestāžu desmitajās klasēs un valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu pirmajosursos mācības tiek uzsāktas tikai valsts valodā.⁹

Kopš 2012. gada noteikta latviešu valodas apguve pirmsskolā. Attiecībā uz latviešu valodas apguvi pirmsskolas izglītības iestādēs 2012. gada 31. jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr. 533 „Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām” (turpmāk – Noteikumi Nr. 553) 2. pielikuma “Mazākumtautību vispārējās pirmsskolas izglītības programmas paraugs” 7. punkts noteic: „Latviešu valodas mācību programma veidota tā, lai bērns apgūtu sarunvalodas pamatus un valodas lietošanas prasmes ikdienā”. Savukārt 17. punkts paredz: „Latviešu valodas apguvei rotaļnodarbībās ar integrētu mācību saturu un ikdienas saskarsmē ieteicams izmantot bilingvālo pieeju (mācību satura un valodas apguvi vienlaikus)”. Attiecībā

⁷ Izglītības likuma tā sākotnējā redakcijā 9. panta otrās daļas 2. punkts.

⁸ Satversmes 81. panta kārtībā izdoti Ministru kabineta 12.08.2003. noteikumi Nr.444 „Grozījumi Izglītības likumā”, zaudēja spēku ar 2004. gada 5. februāra likumu „Grozījumi Izglītības likumā”, kas stājās spēkā 2004. gada 27. februārī.

⁹ Ministru kabineta noteikumu, kas izdoti Satversmes 81.panta kārtībā, “Grozījumi Izglītības likumā” anotācija.

uz nodarbību skaitu pirmsskolas izglītības vadlīnijās minēts, ka „Latviešu valodas apguvi rotaļnodarbībās bērniem no divu līdz piecu gadu vecumam plāno ne mazāk kā divas reizes nedēļā, bērniem no piecu gadu vecuma – katru dienu” (Noteikumu Nr. 533 18.5. apakšpunkts).

2019. gada 1. septembrī stāsies spēkā jaunās pirmsskolas izglītības vadlīnijas¹⁰, kas aizstās pašlaik spēkā esošo regulējumu un palielinās latviešu valodas lomu mazākumtautību izglītībā, kā arī precizēs plānotos rezultātus latviešu valodas apgūvē mazākumtautību izglītības programmās. Vadlīniju 10.1.2. apakšpunktā noteikts sasniedzamais rezultāts: „Bērns, kurš apguvis mazākumtautību pirmsskolas izglītības programmu, latviešu valodā atbild uz jautājumiem par redzēto un dzirdēto, jautā, lai iegūtu informāciju, izsaka savas vajadzības, iesaistās sarunā par tematiem, kuri saistīti ar ikdienu un mācību procesu; mācās pareizi izrunāt skaņas, pazīst iespiestos burtus, lasa īsus ikdienas situācijās un mācību procesā biežāk lietojamus vārdus.” Visā pirmsskolas izglītības posmā tiks sekmēta latviešu valodas apguve integrētā mācību procesā, izmantojot bilingvālo pieeju, ko atbilstoši bērna attīstībai īsteno pedagogu, speciālistu un citu izglītības iestādes darbinieku sadarbībā, kā arī lieto latviešu valodu ikdienas saziņā. Bērniem no piecu gadu vecuma rotaļnodarbībā galvenais saziņas līdzeklis ir latviešu valoda, izņemot mērķtiecīgi organizētas aktivitātes mazākumtautības valodas un etniskās kultūras apguvei.¹¹ Obligātā mācību satura īstenošanu neatkarīgi no bērna vecuma plāno un organizē, nodrošinot katru dienu latviešu valodas mācību satura apguvi.¹²

Secināms, ka valsts ir gādājusi, lai jau pirmsskolā mazākumtautībām piederoši bērni apgūtu latviešu valodu un, sākot no 2019. gada, latviešu valodas apguve mazākumtautību bērniem tiks pastiprināta, lai bērni būtu sagatavoti pamatizglītības uzsākšanai latviešu valodā.

Latviešu valoda Latvijas izglītības iestādēs ir kļuvusi par neatņemamu izglītības procesa sastāvdaļu. Latvijā vairāk nekā divdesmit gadu ilgā periodā ir notikusi pakāpeniska pāreja uz vienotu izglītības sistēmu un izglītību latviešu valodā, gan sākotnēji (no 1996./1997. mācību gada) nosakot konkrētu skaitu mācību priekšmetu, kuri jāapgūst valsts valodā¹³, gan 1998. gadā izstrādājot četrus mazākumtautību izglītības programmu modeļus, kas noteica mācību priekšmetu proporciju latviešu valodā, bilingvāli un/vai mazākumtautību valodā. Katra skola no

¹⁰ Ministru kabineta 21.11.2018. noteikumi Nr.716 „Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām un pirmsskolas izglītības programmu paraugiem”.

¹¹ Ministru kabineta 21.11.2018. noteikumu Nr.716 „Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām un pirmsskolas izglītības programmu paraugiem” 2. pielikuma „Mazākumtautību pirmsskolas izglītības programmas paraugs” 9. punkts.

¹² Turpat, 8.4. apakšpunkts.

¹³ 1995.gada 10.augusta likuma „Grozījumi Latvijas Republikas Izglītības likumā” 6. pants noteica: „Papildināt 5.pantu ar sesto daļu šādā redakcijā: „Mazākumtautību vispārizglītojošās skolās, kurās mācībvaloda nav latviešu valoda, 1.-9.klasē **vismaz divos**, bet 10.-12. klasē **vismaz trijos** humanitārajos vai eksaktajos mācību priekšmetos mācībām pamatā jānotiek valsts valodā.”. Šī tiesību norma stājās spēkā ar 1996./97.mācību gadu.

šiem modeļiem varēja izvēlēties vienu vai vairākus, vai arī izstrādāt savu izglītības programmu (piekto modeli); to izvēle un ieviešana norisinājās pakāpeniski līdz 2002. gadam.¹⁴, gan vēlāk – 2014. gadā piedāvājot izvēlēties eksāmenu materiāla valodu – latviešu vai krievu valodu (izņemot eksāmenos valodu mācību priekšmetos) (9. klasei) vai darbu izpildīšanas valodu (9. un 12. klasei) – latviešu vai krievu valodu¹⁵, secīgi nosakot centralizētos eksāmenus tikai valsts valodā (9. klasē no 2019./2020. mācību gada; vidējā izglītībā no 2017./2018. mācību gada; pārējie valsts pārbaudījumi no 2018./2019. mācību gada)¹⁶. Ne mazāk kā sešu gadu ilgā periodā bērni jau pirmsskolā, sākot no divu gadu vecuma, ir apguvuši latviešu valodas lietošanas prasmes. 2016./2017. mācību gadā jau 92% mazākumtautību izglītības programmu absolventu izvēlējās kārtot valsts pārbaudījumus latviešu valodā.¹⁷ Šī izvēle liecina, ka mazākumtautību jaunieši ir sagatavoti pārejai uz izglītību latviešu valodā. Attiecībā uz vidusskolas posmu ir paredzēts, ka pāreja uz mācībām valsts valodā tiek uzsākta 2020./2021. mācību gadā, kad mācības 10. klasē uzsāks tie izglītojamie, kuri 2019./2020. mācību gada noslēgumā visus 9. klases noslēguma pārbaudījumus būs kārtājuši tikai valsts valodā. Turklāt Latvijas Republikas Satversmes 112. pantā nav ietvertas vecāku tiesības izvēlēties bērna mācību valodu. Ņemot vērā iepriekš minētos apstākļus, tiesībsarga ieskatā nav pamata uzskatīt, ka apstrīdētās normas ierobežotu Satversmes 112. pantā garantētās tiesības uz izglītību.

[3] Apstrīdēto normu atbilstība Satversmes 114. pantam

Vispārējās konvencijas par nacionālo minoritāšu aizsardzību 14. panta 2. punkts noteic, ka „Valstu izglītības sistēmu ietvaros Puses apņemas, ja ir pietiekams pieprasījums, nodrošināt savu iespēju robežās, ka personām, kuras pieder pie nacionālajām minoritātēm, ir pienācīgas iespējas apgūt minoritātes valodu vai iegūt izglītību šajā valodā tajā teritorijā, kuru vēsturiski vai lielā skaitā apdzīvoto nacionālo minoritāšu personas.” Minētajā tiesību normā noteiktas divas alternatīvas: „pienācīgas iespējas apgūt minoritātes valodu” vai „iegūt izglītību šajā valodā”. 14. panta 2. punkts neuzliek par pienākumu valstij nodrošināt abus iepriekš minētos pasākumus, valstij ir rīcības brīvība īstenot vienu no tiem vai abus. Ja valsts

¹⁴ Mazākumtautību izglītība Latvijā, <https://www.mfa.gov.lv/arpolitika/sabiedribas-integracija-latvija/mazakumtautibu-izglitiba-latvija>

¹⁵ 2013. gada 17. decembra Ministru kabineta noteikumu Nr. 1510 “Valsts pārbaudījumu norises kārtība” 20. punkts un 21. punkts.

¹⁶ Ministru kabineta 2017. gada 8. augusta grozījumi Ministru kabineta 2010. gada 6. aprīļa noteikumos Nr.335 “Noteikumi par centralizēto eksāmenu saturu un norises kārtību” un grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 17. decembra noteikumos Nr.1510 “Valsts pārbaudījumu norises kārtība”, kas paredz valsts pārbaudījumu un centralizēto eksāmenu kārtošanu valsts valodā 9. un 12.klasē.

¹⁷ Informatīvais ziņojums par pāreju uz mācībām valsts valodā vispārējās izglītības iestādēs, pieejams <http://tap.mk.gov.lv/mk/tap/?pid=40441200>

nodrošina pienācīgas iespējas apgūt minoritātes valodu, Vispārējās konvencijas par nacionālo minoritāšu aizsardzību 14. panta 2. punktā ietvertās saistības ir izpildītas.

Valsts pienākums saskaņā ar ANO Bērnu tiesību konvencijas 30. pantu ir neliegt bērnam, kas pieder pie etniskās, konfesionālās vai lingvistiskās minoritātes, tiesības kopā ar citiem savas grupas locekļiem baudīt savas kultūras vērtības, pievērsties savai reliģijai un praktizēt to vai lietot dzimto valodu. Bērna dzimtās valodas lietošana nav ierobežojama tikai ar skolu.¹⁸

Piemērojot šo normu kopsakarā ar ANO Bērnu tiesību konvencijas 29. panta pirmās daļas c apakšpunktā noteikto izglītības mērķi - ieaudzina cietu pret savu kultūras identitāti, valodu un vērtībām, secināms, ka valstij ir pienākums nodrošināt iespējas apgūt minoritātes valodu un kultūru arī izglītības sistēmas ietvaros.

2018. gada 22. marta likuma "Grozījumi Vispārējās izglītības likumā" 2. pants papildina likuma 43. pantu ar jaunu otro daļu, kas nosaka izglītības iestādei tiesības vispārējās vidējās izglītības programmās iekļaut vispārējās vidējās izglītības standartā neminētus mācību priekšmetus, tai skaitā, arī mazākumtautības dzimto valodu un mazākumtautību identitāti un integrāciju Latvijas sabiedrībā saistītu mācību saturu. Tātad izglītības iestādei būs rīcības brīvība - tiesības nodrošināt mazākumtautību dzimtās valodas un kultūras apguvi vidusskolas klasēs. Arī pamatskolā tiek saglabāta nozīmīga dzimtās valodas lietojuma proporcija.

Tiesībsarga ieskatā izglītības sistēma Latvijā, īpaši izglītības sākuma posmā – pirmsskolā un pamatskolā - nodrošina bērniem, kas pieder pie nacionālajām minoritātēm, iespējas saglabāt un attīstīt minoritātes valodu un kultūru arī izglītības sistēmas ietvaros, un apstrīdētās normas atbilst Satversmes 114. pantam.

Satversmes tiesa jau 2005.gada 13.maijā Lietā Nr.2004-18-0106 vērtēja latviešu valodas pakāpeniskas ieviešanas mazākumtautību izglītībā atbilstību Satversmes 1., 91. un 114. pantam, un Latvijas starptautiskajām saistībām. Sprieduma secinājumu daļā norādīts, ka 2003.gada vasarā tika konstatēts, ka izglītības iestādes nav gatavas nodrošināt mācības tikai valsts valodā¹⁹. Kopš sprieduma pieņemšanas ir pagājuši piecpadsmit gadi, un atkal Satversmes tiesā tiek skatīts līdzīga satura pieteikums. Tiesībsarga ieskatā valstij ir jādara viss iespējamais, lai izglītības sistēma nodrošinātu latviešu valodas apguvi tādā līmenī, lai pamatizglītību vai vidējo izglītību ieguvuši jaunieši varētu līdzvērtīgi un pilnvērtīgi piedalīties un līdzdarboties valsts un sabiedrības dzīvē, iegūt valsts finansētu profesionālo izglītību vai augstāko izglītību, kas pašlaik tiek īstenotas tikai valsts valodā. Apstrīdētās normas ilgtermiņā vērtējams kā nozīmīgs ieguldījums vienotas Latvijas sabiedrības veidošanā.

¹⁸ Hodgina R., Ņūvels P. Konvencijas par bērna tiesībām ieviešanas praksē rokasgrāmata: UNICEF, 2002. -460. lpp.

¹⁹ Satversmes tiesas 2005. gada 13. maija sprieduma lietā Nr.2004-18-0106 Secinājumu daļas 4. punkts.

Tiesībsarga ieskatā apstrīdētās normas atbilst Satversmes 91. panta otrajam teikumam, 112. pantam un 114.pantam.

Tiesībsargs

J.Jansons